

Czwartek, 30 kwietnia 2015 r.

P8_TA(2015)0179

Niszczenie obiektów kultury przez ISIS/DAISZ**Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 30 kwietnia 2015 r. w sprawie niszczenia zabytków kultury przez ISIS/Daisz (2015/2649(RSP))**

(2016/C 346/09)

Parlament Europejski,

- uwzględniając pytania wymagające odpowiedzi ustnej w sprawie niszczenia obiektów kultury przez ISIS/Daisz (O-000031/2015 – B8-0115/2015 i O-000032/2015 – B8-0116/2015),
- uwzględniając art. 167 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), który stanowi, że „działanie Unii zmierza do zachęcania do współpracy między państwami członkowskimi”, w szczególności w zakresie „zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego o znaczeniu europejskim”, oraz że „Unia i państwa członkowskie sprzyjają współpracy z państwami trzecimi oraz z organizacjami międzynarodowymi właściwymi w dziedzinie kultury”,
- uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 116/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie wywozu dóbr kultury ⁽¹⁾,
- uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1210/2003 z dnia 7 lipca 2003 r. dotyczące niektórych szczególnych ograniczeń w stosunkach gospodarczych i finansowych z Irakiem oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 2465/96 ⁽²⁾,
- uwzględniając rozporządzenie Rady (UE) nr 1332/2013 z dnia 13 grudnia 2013 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 36/2012 w sprawie środków ograniczających w związku z sytuacją w Syrii ⁽³⁾, przyjęte na podstawie decyzji Rady 2013/760/WPZiB z dnia 13 grudnia 2013 r. zmieniającej decyzję 2013/255/WPZiB dotyczącą środków ograniczających skierowanych przeciwko Syrii ⁽⁴⁾, w szczególności jej art. 11c dotyczący przywozu, wywozu lub przenoszenia syryjskich dóbr kultury,
- uwzględniając wspólne działanie Rady 2001/555/WPZiB z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie ustanowienia Centrum Satelitarne Unii Europejskiej ⁽⁵⁾, zmienione przez wspólne działanie Rady 2009/834/WPZiB ⁽⁶⁾,
- uwzględniając rezolucję Rady z października 2012 r. w sprawie utworzenia nieformalnej sieci organów ścigania i ekspertów właściwych w dziedzinie dóbr kultury (EU CULTNET) (14232/2012),
- uwzględniając drugi protokół z 1999 r. o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego dołączony do konwencji haskiej z 1954 r.,
- uwzględniając konwencję UNESCO dotyczącą środków zmierzających do zakazu i zapobiegania nielegalnemu przywozowi, wywozowi i przenoszeniu własności dóbr kultury przyjętą w dniu 14 listopada 1970 r.,
- uwzględniając konwencję UNESCO z dnia 16 listopada 1972 r. dotyczącą ochrony światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego,
- uwzględniając konwencję UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego z dnia 17 października 2003 r.,

⁽¹⁾ Dz.U. L 39 z 10.2.2009, s. 1.⁽²⁾ Dz.U. L 169 z 8.7.2003, s. 6.⁽³⁾ Dz.U. L 335 z 14.12.2013, s. 3.⁽⁴⁾ Dz.U. L 335 z 14.12.2013, s. 50.⁽⁵⁾ Dz.U. L 200 z 25.7.2001, s. 5.⁽⁶⁾ Dz.U. L 297 z 13.11.2009, s. 18.

Czwartek, 30 kwietnia 2015 r.

- uwzględniając konwencję UNESCO w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego z dnia 20 października 2005 r.,
  - uwzględniając Konwencję UNIDROIT z 1995 r. o skradzionych lub nielegalnie wywiezionych dobrach kultury,
  - uwzględniając rezolucję Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 2199 z dnia 12 lutego 2015 r. w sprawie zagrożeń dla międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa wynikających z aktów terroryzmu ⁽¹⁾,
  - uwzględniając wenecką Kartę Konserwacji i Restauracji Zabytków i Miejsc Zabytkowych z 1964 r., w której określono międzynarodowe ramy ochrony i restauracji zabytkowych budynków,
  - uwzględniając Rzymski Statut Międzynarodowego Trybunału Karnego przyjęty w dniu 17 lipca 1998 r., w szczególności jego art. 8 ust. 2 lit. b) pkt (ix), który uznaje za zbrodnię wojenną „zamierzone kierowanie ataków na budynki przeznaczone na cele religijne, edukacyjne, artystyczne, naukowe lub charytatywne, pomniki historyczne, szpitale oraz miejsca, gdzie gromadzeni są ranni i chorzy, pod warunkiem że nie są one celami wojskowymi”,
  - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 12 marca 2015 r. w sprawie rocznego sprawozdania dotyczącego praw człowieka i demokracji na świecie za rok 2013 oraz polityki Unii Europejskiej w tym zakresie ⁽²⁾, w której w ust. 211 stwierdza się, że „umyślne formy niszczenia dziedzictwa kulturowego i artystycznego, które mają obecnie miejsce w Iraku i Syrii, powinny być ścigane jako zbrodnie wojenne oraz zbrodnie przeciwko ludzkości”,
  - uwzględniając wspólny komunikat do Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 lutego 2015 r. w sprawie elementów strategii regionalnej UE w odniesieniu do Syrii i Iraku oraz zagrożenia ze strony Daisz (JOIN(2015)0002), w którym Komisja i wiceprzewodnicząca Komisji/wysoka przedstawiciel Unii do spraw zagranicznym i polityki bezpieczeństwa uznały poważny charakter, jaki przybiera niszczenie i plądrowanie dziedzictwa kulturowego w kryzysach w Syrii i Iraku, oraz zagrożenie, jakie stanowi Daisz,
  - uwzględniając art. 128 ust. 5 i art. 123 ust. 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że liczne obiekty archeologiczne, religijne i kulturalne w Syrii i Iraku stały się w ostatnim czasie celem ukierunkowanych zniszczeń dokonywanych przez ugrupowania ekstremistów powiązane głównie z Państwem Islamskim (ISIS/Daisz) oraz mając na uwadze, że dyrektor generalna UNESCO Irina Bokowa nazwała te systematyczne ataki na dziedzictwo kulturowe „czystkami kulturowymi”;
- B. mając na uwadze, że według UNESCO pojęcie „czystki kulturowej” odnosi się do zamierzonej strategii prowadzącej do zniszczenia różnorodności kulturowej poprzez celowe kierowanie ataków na osoby wybrane na podstawie ich pochodzenia kulturowego, etnicznego lub religijnego, w połączeniu z celowymi atakami na ich miejsca kultu, pamięci i nauki, oraz mając na uwadze, że strategia czystek kulturowych, jaka ma miejsce w Iraku i Syrii znajduje odzwierciedlenie w atakach na dziedzictwo kulturowe, zarówno fizyczne, materialne i budowlane formy wyrazu kulturowego, takie jak pomniki i budynki, jak i na mniejszości i niematerialne formy wyrazu kulturowego, takie jak zwyczaje, tradycje i przekonania ⁽³⁾;
- C. mając na uwadze, że niektóre akty zniszczenia dziedzictwa kulturowego uznano w pewnych okolicznościach za zbrodnie przeciw ludzkości ⁽⁴⁾; mając w szczególności na uwadze, że jeżeli są one wymierzone przeciw członkom grup religijnych lub etnicznych, można je uznać za prześladowanie, w rozumieniu art. 7 ust. 1 lit. h) Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego;

⁽¹⁾ <http://www.refworld.org/docid/54ef1f704.html>

⁽²⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2015)0076.

⁽³⁾ http://www.unesco.org/new/en/media-services/single-view/news/conference_report_heritage_and_cultural_diversity_at_risk_in_iraq_and_syria/

⁽⁴⁾ Międzynarodowy Trybunał Karny dla Byłej Jugosławii, *Kordić i Čerkez*, 26 lutego 2001 r., IT-95-14/2, ust. 207-208.

Czwartek, 30 kwietnia 2015 r.

- D. mając na uwadze, że takie akty niszczenia miejsc oraz obiektów kulturowych i historycznych nie są zjawiskiem nowym i że nie występują tylko w Iraku i Syrii; mając na uwadze, że według UNESCO „dziedzictwo kulturowe jest ważnym elementem tożsamości kulturowej wspólnot, grup i osób, a także spójności społecznej, zatem umyślne niszczenie może mieć negatywne konsekwencje dla godności ludzkiej i praw człowieka”⁽¹⁾; podkreślając, że, jak twierdzi UNESCO i inni, łupy zdobyte w wyniku plądrowania obiektów kulturowych i religijnych w Iraku i Syrii i przemycane przez ISIS/Daisz, są wykorzystywane do finansowania działań terrorystycznych ISIS/Daisz, przez co dzieła sztuki i dobra kultury stają się „narzędziem walki”;
- E. mając na uwadze, że dzięki środkom finansowym udostępnianym przez Unię Europejską UNESCO, wraz z innymi partnerami strategicznymi, uruchomiło w dniu 1 marca 2014 r. trzyletni projekt pod nazwą „Ochrona nadzwyczajna dziedzictwa kulturowego Syrii”, w szczególności mający na celu zapewnienie syryjskiemu dziedzictwu kulturowemu nadzwyczajnej ochrony;
- F. mając na uwadze, że Unia Europejska ratyfikowała Konwencję w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego podpisaną w dniu 20 października 2005 r., będącą pierwszym instrumentem międzynarodowym uznającym podwójny, tj. gospodarczy i kulturowy, wymiar dóbr kultury, których nie można zatem traktować jako przedmioty o jedynie handlowej wartości;
- G. mając na uwadze, że Konwencja UNESCO dotycząca środków zmierzających do zakazu nielegalnego przywozu, wywozu i przenoszenia własności dóbr kultury oraz zapobiegania im przyjęta w dniu 17 listopada 1970 r. oraz Konwencja Międzynarodowego Instytutu Unifikacji Prawa Prywatnego (UNIDROIT) o skradzionych lub nielegalnie wywiezionych dobrach kultury przyjęta w dniu 24 czerwca 1995 r. są ważnymi instrumentami pozwalającymi zwiększać ochronę światowego dziedzictwa kulturowego;
- H. mając na uwadze, że nielegalny handel dobrami kultury jest obecnie trzecim co do wielkości rodzajem nielegalnego handlu poza handlem narkotykami i bronią, oraz mając na uwadze, że nielegalny handel dobrami kultury jest zdominowany przez siatki przestępczości zorganizowanej, a mechanizmy na szczeblu krajowym i międzynarodowym nie są odpowiednio wyposażone i wspierane w celu rozwiązania tego problemu⁽²⁾;
- I. mając na uwadze, że zwalczanie nielegalnego handlu dobrami kultury nie należy do kompetencji Unii Europejskiej, ponieważ nie jest określone jako takie w traktatach, mając jednak na uwadze, że zwalczanie tego rodzaju nielegalnej działalności wchodzi w zakres kilku dziedzin kompetencji UE takich jak rynek wewnętrzny, przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, kultura oraz wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa (WPZiB);
- J. mając na uwadze, że należy pilnie zapewnić lepszą koordynację walki z nielegalnym handlem dobrami kultury oraz bliską współpracę w celu wspierania szerzenia świadomości i wymiany informacji oraz skutecznego wzmocnienia ram prawnych; przypominając w tym kontekście, że zgodnie z zaleceniami zawartymi w konkluzjach Rady w sprawie zapobiegania przestępstwom przeciwko dobrom kultury i zwalczania tych przestępstw z grudnia 2011 r., państwa członkowskie powinny m.in. wzmocnić współpracę między funkcjonariuszami organów ścigania, organami kultury i organizacjami prywatnymi;
- K. mając na uwadze, że w październiku 2012 r. na mocy rezolucji Rady utworzono nieformalną sieć organów ścigania i ekspertów właściwych w dziedzinie dóbr kultury (EU CULTNET), której głównym celem jest ulepszenie wymiany informacji w zakresie zapobiegania nielegalnemu handlowi dobrami kultury, a także określenie i wymiana informacji o sieciach przestępczych podejrzanych o udział w nielegalnym handlu;
- L. mając na uwadze, że w dniu 28 marca 2015 r. dyrektor generalna UNESCO Irina Bokowa zainaugurowała w Bagdadzie kampanię #Unite4Heritage, która ma na celu zmobilizowanie światowego wsparcia na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego z wykorzystaniem siły sieci społecznościowych;
1. zdecydowanie potępia celowe niszczenie przez ISIS obiektów kulturalnych, archeologicznych i religijnych w Syrii i Iraku;

⁽¹⁾ Deklaracja UNESCO dotycząca celowego niszczenia dziedzictwa kulturowego, 2003 r.

⁽²⁾ <http://www.africa-eu-partnership.org/newsroom/all-news/morocco-africa-eu-workshop-fight-against-illegal-trafficking-cultural-goods>

Czwartek, 30 kwietnia 2015 r.

2. wzywa wiceprzewodniczącą Komisji/wysoką przedstawiciel Unii Europejskiej do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa do podjęcia odpowiednich działań na szczeblu politycznym, zgodnie z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 2199 z dnia 12 lutego 2015 r., aby położyć kres nielegalnemu handlowi dobrami kultury pochodzącymi z terytorium Syrii i Iraku w okresach konfliktu na tym obszarze, uniemożliwiając w ten sposób wykorzystywanie dóbr kultury jako źródła finansowania;
3. wzywa wiceprzewodniczącą Komisji/wysoką przedstawiciel do wykorzystania dyplomacji kulturalnej i dialogu międzykulturowego jako narzędzia do pogodzenia różnych społeczności i odbudowy zniszczonych obiektów;
4. wzywa wiceprzewodniczącą Komisji/wysoką przedstawiciel, UE oraz jej państwa członkowskie do wprowadzenia środków bezpieczeństwa na zewnętrznych granicach UE, aby zapobiec przemytowi dóbr kultury z Syrii i Iraku do Unii, a także do skutecznej współpracy w ramach wspólnych działań przeciwko handlowi przedmiotami pochodzącymi z Syrii i Iraku na obszarze Europy, ponieważ duża część dzieł sztuki z Bliskiego Wschodu będących przedmiotami handlu jest przeznaczona na rynek europejski, obok rynków Stanów Zjednoczonych i rejonu Zatoki Perskiej;
5. proponuje w związku z tym, aby Komisja, zgodnie z pkt 17 rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 2199 z dnia 12 lutego 2015 r., położyła nacisk na zwalczanie nielegalnego handlu materialnymi dobrami kultury, ze szczególnym uwzględnieniem elementów dziedzictwa kulturowego nielegalnie wywiezionych z Iraku po dniu 6 sierpnia 1990 r. i z Syrii po dniu 15 marca 2011 r.; wzywa Komisję do opracowania skoordynowanego podejścia do zwalczania tego nielegalnego handlu, działając we współpracy z właściwymi krajowymi organami śledczymi, a także w bliskiej współpracy z UNESCO oraz innymi organizacjami międzynarodowymi, takimi jak ICOM (Międzynarodowa Rada Muzeów), Międzynarodowy Komitet Błękitnej Tarczy ICOM (ICBS), Europol, Interpol, UNIDROIT (Międzynarodowy Instytut Unifikacji Prawa Prywatnego), Światowa Organizacja Celna, ICOMOS (Międzynarodowa Rada Ochrony Zabytków), oraz ICCROM (Międzynarodowe Centrum Badań nad Ochroną i Konserwacją Dziedzictwa Kulturowego);
6. wzywa wiceprzewodniczącą Komisji/wysoką przedstawiciel, aby włączyła Centrum Satelitarne Unii Europejskiej, znajdujące się w Torrejón, (które wspiera Unię w podejmowaniu decyzji w kontekście WPZiB poprzez dostarczanie materiałów pochodzących z analizy zdjęć satelitarnych) w działania mające na celu monitorowanie i stworzenie wykazu miejsc badań archeologicznych i miejsc posiadających wartość kulturalną w Syrii i Iraku oraz wspieranie działalności syryjskich archeologów po to, aby zapobiec dalszym grabieżom i chronić życie cywilów;
7. wzywa Komisję do utworzenia szybkiego i bezpiecznego systemu wymiany informacji i dzielenia się najlepszymi praktykami wśród państw członkowskich, po to aby skutecznie zwalczać nielegalny handel materialnymi dobrami kultury, które bezprawnie wywieziono z Iraku i Syrii, a także do zachęcenia państw członkowskich do tego, by zastosowały przeznaczone dla policji i służb celnych międzynarodowe narzędzia przeciwko nielegalnemu handlowi dobrami kultury, takie jak specjalna baza danych Interpolu „I-24/7”, zawierająca wykaz skradzionych dzieł sztuki, oraz ARCHEO – internetowe narzędzie komunikacji Światowej Organizacji Celnej;
8. wzywa do rozważenia możliwości stworzenia europejskich programów szkoleniowych dla sędziów, funkcjonariuszy policji i służb celnych, a także administracji rządowych i bardziej ogólnie podmiotów rynkowych, aby umożliwić osobom zaangażowanym w zwalczanie nielegalnego handlu dobrami kultury rozwijanie i pogłębianie swojej wiedzy fachowej; wzywa także do wspierania inicjatyw takich jak kurs internetowy dla ekspertów zajmujących się dziedzictwem kultury syryjskiej, który był promowany przez ICOMOS w styczniu 2013 r. i który dostarczał informacji na temat zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi, ratowania zbiorów dziedzictwa kulturowego oraz technik dokumentacji;
9. apeluje do Komisji, aby przyłączyła się do międzynarodowych projektów społeczeństwa obywatelskiego w zakresie ochrony zagrożonych dóbr kultury i informowania o nich, takich jak projekt technologii geoprzestrzennych prowadzony przez AAAS, oraz aby nadal wspierała działalność wspólnot badawczych, np. projekt Mosul, opracowany przez sieć szkolenia początkowego na rzecz cyfrowego dziedzictwa kulturowego i finansowany z grantów Działań Marii Skłodowskiej-Curie);
10. wzywa Komisję do udzielenia większego wsparcia Międzynarodowemu Obserwatorium Nielegalnego Handlu Dobrami Kultury ICOM, które stworzyło czerwone listy zagrożonych syryjskich i irackich zabytków mające służyć jako narzędzie dla muzeów, służb celnych, funkcjonariuszy policji, handlarzy sztuką i kolekcjonerów sztuki, i które planuje wykorzystywać zdjęcia satelitarne do monitorowania sytuacji w terenie we współpracy z Instytutem ONZ ds. Szkoleń i Badań (UNITAR);

Czwartek, 30 kwietnia 2015 r.

11. wzywa UE i państwa członkowskie do opracowania kampanii podnoszących świadomość, aby odwieść ludzi od zakupu i sprzedaży dóbr kultury pochodzących z nielegalnego handlu z obszarów objętych wojną;
  12. wzywa państwa członkowskie do poczynienia niezbędnych kroków, aby zaangażować uniwersytety, organy badawcze i instytucje kulturalne, m.in. za pomocą kodeksów etyki, w zwalczanie nielegalnego handlu dobrami kultury pochodzącymi z obszarów objętych wojną;
  13. wzywa Komisję do wsparcia kampanii UNESCO pt. „#Unite4Heritage” poprzez zainicjowanie kampanii informacyjnej dotyczącej Iraku i Syrii, mającej na celu zwiększenie świadomości znaczenia dziedzictwa kulturowego tych krajów, oraz wiedzy o tym, w jaki sposób skradzione dzieła sztuki są używane do finansowania działalności terrorystycznej, oraz informacji o możliwych kar związanych z nielegalnym przywozem dóbr kultury pochodzących z tych państw lub z innych państw trzecich;
  14. wzywa Komisję do wzmocnienia i poprawy jakości działania nieformalnej sieci organów ścigania i ekspertów właściwych w dziedzinie dóbr kultury (EU CULTNET), powstałej na mocy rezolucji Rady w październiku 2012 r., której celem jest poprawa wymiany informacji w zakresie zapobiegania nielegalnemu handlowi dobrami kultury, a także do rozważenia możliwości utworzenia dodatkowego instrumentu służącego do kontroli przywozu do UE dóbr kultury nielegalnie wywiezionych z Syrii i Iraku;
  15. wzywa Radę do wzmocnienia jednostek Eurojustu i Europolu zajmujących się wspieraniem trwających dochodzeń i śledztw, zapobieganiu nielegalnemu handlowi dóbr kultury i wymianą danych wywiadowczych w tej dziedzinie;
  16. zachęca do ponownego uruchomienia działań Międzynarodowego Komitetu Błękitnej Tarczy ICOM-u;
  17. wzywa Unię Europejską do poczynienia niezbędnych kroków, aby we współpracy z UNESCO i Międzynarodowym Trybunałem Karnym rozszerzyć kategorię prawa międzynarodowego dotyczącą zbrodni przeciwko ludzkości w taki sposób, aby objąć nią działania mające na celu umyślne niszczenie dziedzictwa kulturowego ludzkości na dużą skalę;
  18. apeluje do państw członkowskich, które jeszcze tego nie uczyniły, aby ratyfikowały konwencję UNESCO z 1970 r. dotyczącą środków zmierzających do zakazu nielegalnego przywozu, wywozu i przenoszenia własności dóbr kultury oraz do zapobiegania tym czynom, a także konwencję UNIDROIT z 1995 r. oraz konwencję haską z 1954 r. o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego oraz drugi protokół do tej konwencji z 1999 r.;
  19. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącej Komisji/wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, dyrektor generalnej UNESCO, Specjalnemu Przedstawicielowi UE ds. Praw Człowieka oraz rządów i parlamentom państw członkowskich.
-